

# OSCAR-SAIA STEINHARDT – UN PĂRINTE PENTRU MULȚI\*

DRD. GRIGORE CHIRA\*\*

**Abstract:** This article is about Oscar-Saia Steinhardt, N. Steinhardt's father. He had an interesting story. Oscar was a Jew with ancient roots, who loved Romanian people, fight for them and, paradoxically, he has suffered because of them. He has a strong character, with remarkable features. These qualities identifying with many evangelical teachings. Oscar passed them on his son, the future monk Nicolae Delarohia, a lot of his character and edification. The purpose of this article is to outline the importance of family in society and the importance of parents in raising their children. Therefore, Oscar-Saia Steinhardt is a personality, a character, a portrait. The legacy he left his son consists of: love for Romanian people, care for the country, wish to prosper, love and care for the others, courtesy, humor, which find their origin in the Christian teachings

**Keywords:** Steinhardt, family, father, teachings, character, legacy

## PRELIMINARII

O scurtă privire asupra biografiilor unor personalități din istoria creștinismului, și nu numai, ne arată cu o claritate izbitoare atât importanța pregătirii intelectuale, cât și importanța familiei în formarea unor adevărate caractere. Amintim, în acest sens, aportul pe care l-a avut mama Fericitului Augustin în convertirea lui. De asemenea, implicarea și grija mamei Sfântului Ioan Gură de Aur în educarea lui este grăitoare. Cu toate că exemplele pot continua, fiind numeroase, ne vom concentra atenția asupra vieții Părintelui Nicolae Steinhardt, care a avut parte de o similară implicare și grijă, din partea familiei sale.

Nicu-Aureliu Steinhardt, pe lângă educația deosebită primită<sup>1</sup>, a avut o familie remarcabilă, care a creionat toate detaliile unui caracter aparte. Importanța cea mai

---

\* Studiul a fost realizat sub coordonarea Pr. Prof. univ. dr. Ștefan Iloaie, care și-a dat avizul pentru publicare.

\*\* Doctorand, Facultatea de Teologie Ortodoxă, Cluj-Napoca, email: grigorechira@gmail.com.

<sup>1</sup> Pentru mai multe detalii despre background-ul formativ al tânărului N. Steinhardt vezi: George ARDELEANU, *N. Steinhardt și paradoxurile libertății: o perspectivă monografică*, Humanitas, București, 2009, pp. 40-41; N. STEINHARDT, *Primejdia mărturisirii: convorbiri cu Ioan Pinteș*, Dacia, Cluj-Napoca, 1993, pp. 164-165; N. STEINHARDT, *Convorbiri cu Zaharia Sângeorzan și Nicolae Băciuș*, (Seria de autor „N. Steinhardt”), ediție îngrijită, studiu introductiv, note, referințe critice și indici de Florian Roatiș, repere biobibliografice de Virgil Bulat, Polirom, Editura Mănăstirii Rohia, Iași, Rohia, 2015, p. 261; N. STEINHARDT, *Escale în timp și spațiu sau Dincoace și dincolo de texte*, (Seria de autor „N.

covârșitoare, în acest proces, a avut-o tatăl său<sup>2</sup>, Oscar-Saia Steinhardt. În cele ce urmează vom încerca să prezentăm un portret în care să surprindem, pe lângă elementele biografice, trăsăturile de caracter ale evreului Oscar-Saia Steinhardt care cu certitudine s-au imprimat în formarea lui N. Steinhardt.

Însă nu putem trece la prezentarea propriu-zisă fără să amintim paradoxul rezultat în urma acestei încercări. Avem de a face cu o familie evreiască, cu vechi rădăcini, cu tradiție, despre care avem numeroase date și documente<sup>3</sup>, iar acestea se găsesc în arhiva unei mănăstiri ortodoxe și anume aceea a Mănăstirii Rohia din Județul Maramureș. Astfel această situație aparte, care definește viața marelui cărturar N. Steinhardt, cu siguranță exprimă esența paradoxului<sup>4</sup>.

### OSCAR-SAIA STEINHARDT – SCHIȚĂ BIOGRAFICĂ

Documentele pe care le avem despre Oscar-Saia Steinhardt sunt numeroase. De asemenea fiul său, Nicu-Aureliu Steinhardt, va face multiple precizări legate de tatăl său, în cuprinsul scrierilor sale, cu precădere în *Jurnalul fericirii*. Astfel, avem toate ustensilele, toate culorile și nuanțele în vederea portretizării chipului lui Oscar-Saia Steinhardt.

Conform documentelor păstrate în Arhiva Mănăstirii Rohia, în 24 mai 1877 s-a născut la Buzău Saia Steinhardt<sup>5</sup>. Din motive pe care nu le cunoaștem, el și-a schimbat ulterior numele în Oscar-Saia Steinhardt<sup>6</sup>. El a urmat studiile liceale în Brăila, finalizându-le de pe locul întâi. Capacitățile sale intelectuale și munca depusă l-au ajutat să urmeze cursurile Politehnicii din Zürich, etapă pe care a parcurs-o într-un mod remarcabil obținând diploma de inginer<sup>7</sup>. Despre perioada petrecută de către tatăl său la Zürich, N. Steinhardt amintește un fapt aparte și anume că îl avusese coleg pe Albert Einstein:

„Einstein era cu un an mai tânăr decât tatăl meu, însă tata avea drept coleg de cameră pe un italian, bun violonist. Einstein, violonist pasionat și el (așa a rămas până la sfârși-

---

Steinhardt”), ediție îngrijită, studiu introductiv, note, referințe critice și indici de Ștefan Iloaie, repere biobibliografice de Virgil Bulat, Polirom, Editura Mănăstirii Rohia, Iași, Rohia, 2010, pp. 189-190

<sup>2</sup> Trebuie să menționăm că și mama lui N. Steinhardt, Antoinette Neuman, a fost implicată în educarea fiului său, dar decesul ei prematur a scurtat această implicare. Pentru mai multe detalii referitoare la acest aspect a se consulta GEORGE ARDELEANU, *N. Steinhardt și paradoxurile libertății*, pp. 30-34.

<sup>3</sup> Cele mai vechi documente se referă la străbunicul și la bunicul Părintelui N. Steinhardt, însă cele care fac referire la tatăl său sunt mult mai numeroase.

<sup>4</sup> George ARDELEANU, *N. Steinhardt și paradoxurile libertății*, p. 15; Având în vedere raritatea surselor bibliografice cu referire la relația dintre Oscar-Saia și fiul său Nicu-Aureliu, ne vom baza în continuare pe această monografie a lui George Ardeleanu.

<sup>5</sup> *Certificat de naștere*. Seria Nu, Nr. 548416, refăcut la 17 octombrie 1953 (Arhivele Mănăstirii Rohia).

<sup>6</sup> *Certificat de schimbarea numelui*. Seria Sa, Nr. 009667, refăcut la 4 august 1954 (Arhivele Mănăstirii Rohia).

<sup>7</sup> George ARDELEANU, *N. Steinhardt și paradoxurile libertății*, p. 19.

tul vieții) venea foarte des la ei pentru a cânta sau exersa cu Delpiano, colegul italian al tatii. Tata l-a cunoscut deci bine pe Einstein, despre care mi-a povestit că nu se prea omora cu învățătura, dar se dovedea foarte inteligent [...]”<sup>8</sup>.

„Nimic din toate acestea la Einstein. Violonist pasionat – în anii studenției, îmi povestea tatăl meu care a urmat în aceeași perioadă cu el cursurile Politehnicii din Zürich, învăța, dar mai mult cânta –, purtător de pantaloni mai totdeauna mototoliți și de pulover cam rupt, încălțat (fără ciorapi) în sandale scâlciate, cu părul vâlvoi, cu ochii mari, protuberanți, holbați; îi lipseau și rigiditatea, și distanța și seriozitatea presupuse celor din categoria lui. Era și tare vorbăreț și continuu preocupat de problemele cele mai lumesti ale actualității; și circula pe aleile sanctuarului Princeton lingând cornete de înghețată!”<sup>9</sup>

Roadele studiilor sale s-au văzut foarte repede. Imediat după revenirea în țară a fost numit director al fabricii de sticlărie din Heci-Lespezi, din județul Iași. Însă va îndeplini această funcție o perioadă scurtă, deoarece i se va ivi oportunitatea de a conduce tot o fabrică de sticlărie, la Zolkien, în Austria, ocazie de care va profita din plin. În timpul petrecut în Austria va fi protagonistul unei acțiuni revoluționare cu privire la topirea sticlei. Oscar-Saia Steinhardt va realiza un cuptor de combustie lichidă care va înlocui cărbunile cu păcura, cel dintâi fiind foarte scump în acea perioadă în Austria. Pentru această inovație va fi foarte apreciat, obținând stima specialiștilor și a patronilor fabricii<sup>10</sup>. Contrar aprecierilor și prețuirii primite, Oscar-Saia Steinhardt alege să se întoarcă în țară în anul 1907. Aici va fi numit la conducerea Industriei Metalurgice Române, iar din anul 1911 va fi numit în funcția de director al fabricii de cherestea Sylva<sup>11</sup>.

După această perioadă de formare intelectuală și profesională, Oscar Steinhardt ia hotărârea de a-și întemeia o familie. Se căsătorește cu Antoinette (Tony) Neuman, la 5 martie 1911<sup>12</sup>. Cei doi au împreună un fiu pe Nicu-Aureliu Steinhardt, însă acesta menționează de două ori faptul că a avut un frate:

„Prietenia lui cu fratele meu – de o pot numi astfel – se aplică prin comuna pasiune pentru sport și meciurile sportive. Mai bine zis, pentru meciuri, practica efectivă și multiplă a sportului revenind cu precădere fratelui meu, polisportiv entuziast și destoinic și – cum vine vorba – nu mai puțin entuziast băiat de viață (il poreclisem, alecsandrinic,

<sup>8</sup> N. STEINHARDT, *Escale în timp și spațiu sau Dincoace și dincolo de texte*, pp. 198-199; Acest text poate fi consultat și în: N. STEINHARDT, *Primejdia mărturisirii. Convorbirile de la Rohia*, (Seria de autor „N. Steinhardt”), ediție îngrijită, note, prefață, referințe critice și indici de Ioan Pinte, repere biobibliografice de Virgil Bulat, Polirom, Editura Mănăstirii Rohia, Iași, Rohia, 2009, pp. 53-54.

<sup>9</sup> N. STEINHARDT, *Critică la persoana întâi*, (Seria de autor „N. Steinhardt”), ediție îngrijită, studiu introductiv, note, referințe critice și indici de Florian Roatiș, repere biobibliografice de Virgil Bulat, Polirom, Editura Mănăstirii Rohia, Iași, Rohia, 2011, p. 133.

<sup>10</sup> George ARDELEANU, *N. Steinhardt și paradoxurile libertății*, p. 19.

<sup>11</sup> George ARDELEANU, *N. Steinhardt și paradoxurile libertății*, p. 19.

<sup>12</sup> *Certificatul de căsătorie*, Seria Cd, nr. 657531. Refăcut la 17 septembrie 1953 (Arhivele Mănăstirii Rohia).

contele de Pupăzămburg), ceea ce era departe de a-i dispăcea lui Camil (fidel lui Hussler, dar neostil localurilor de petrecere)<sup>13</sup>.

„Tata (e în timpul guvernării lui Antonescu) ne explică fratelui meu și mie că n-are rost să ne supărăm. Trebuie să înțelegem că altfel nu se poate”<sup>14</sup>.

Aceste mențiuni făcute de N. Steinhardt sunt completate sumar de către o sursă bibliografică în care se menționează relația de rudenie și decesul fratelui său<sup>15</sup>.

Unul dintre documentele păstrate în Arhiva Mănăstirii Rohia arată că în anul 1913 Oscar-Saia Steinhardt a fost numit, prin decret regal, membru al ordinului Coroana României în grad de cavaler<sup>16</sup>. Conform spuselor lui Nicu-Aureliu Steinhardt, în anul 1914, tatăl său își va obține cetățenia română<sup>17</sup>. Însă George Ardeleanu atrage atenția asupra existenței unui certificat în care se precizează că Oscar-Saia Steinhardt a primit împământarea cu dispensă de stagiu, printr-un decret regal, în anul 1916, existând astfel o inexactitate în privința datelor<sup>18</sup>.

Participarea sa în Primul Război Mondial în calitate de actant este dovedită de proclamarea lui ca membru de onoare a Societății „Mărășești” în data de 5 august 1940:

„Comitetul central al Soc. „Mărășești”, apreciind lăudabila Dvs. atenție și sprijin ce ați binevoit a acorda celei mai vechi asociațiuni de foști luptători cari au contribuit la realizarea Idealului Național, în unanimitate v-a proclamat membru de onoare al Societății noastre. Felicitându-vă în mod călduros, avem onoarea a vă informa că, după îndeplinirea formalităților statutare, ne vom permite a vă remite insigna și legitimația legală. Între timp, primiți, vă rugăm, asigurarea distinșelor considerațiuni ce vă păstrăm”<sup>19</sup>.

<sup>13</sup> N. STEINHARDT, *Escale în timp și spațiu sau Dincoace și dincolo de texte*, p. 373.

<sup>14</sup> N. STEINHARDT, *Jurnalul fericirii*, (Seria de autor „N. Steinhardt”), ediție îngrijită, studiu introductiv, repere biobibliografice și indice de Virgil Bulat, note de Virgil Bulat și Virgil Cioמוș, Polirom, Editura Mănăstirii Rohia, Iași, Rohia, 2008, p. 512.

<sup>15</sup> Una dintre sursele bibliografice menționează anumite trăiri pe care N. Steinhardt le-a avut în perioada detenției. Printre acestea se numără și sumare informații despre un frate vitreg: „În celula de la Malmaison a existat tot timpul un martor care, scos la interogatoriu, trebuia să raporteze ce spunea Nicu Steinhardt. Astfel putem reconstitui remușcările sale în legătură cu tatăl său lăsat acasă fără ajutor, bătrân, neputincios. Era convins că Dumnezeu l-a pedepsit pentru păcatele lui trecute și o să-l pedepsească în continuare pentru aceasta: «M-am purtat criminal cu tatăl meu – spune el – și Dumnezeu mă va pedepsi crunt. Fapta de a fi neglijat prezența tatălui meu este de neiertat atât de către Cel de Sus, cât și de către oameni. Eu însumi nu-mi voi ierta niciodată faptul de a-mi fi omorât tatăl, un om care a suferit atât în viață: o primă soție, mama fratelui meu, s-a sinucis; o a doua soție, mama mea, a murit de cancer în 1940; fratele meu, mort de o boală necruțătoare în 1948; iar eu, un suferind permanent de t.b.c. în ultimii 20 de ani, deși i-am produs atâtea amărăciuni cu boala mea, vin acum să-i dau lovitura de grație în loc să-i fiu un sprijin»” - cf. STELIAN TĂNASE, *Anatomia mistificării*, Ediția a 2-a revăzută și adăugită, Humanitas, București, 2003, p. 489.

<sup>16</sup> Documentul provine din Arhivele Mănăstirii Rohia.

<sup>17</sup> N. STEINHARDT, *Jurnalul fericirii*, pp. 103-104.

<sup>18</sup> George ARDELEANU, *N. Steinhardt și paradoxurile libertății*, p. 22.

<sup>19</sup> Documentul provine din Arhivele Mănăstirii Rohia.

Dacă în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, identificat cu persecuțiile evreilor, Oscar-Saia Steinhardt se afla la adăpost datorită statutului său de „evreu de categoria a doua”, începând cu 1944 situația sa și a familiei sale se va schimba radical. Va pierde pe rând toate proprietățile, iar anul 1958 îl va găsi alături de fiul său N. Steinhardt într-o mică garsonieră situată pe strada Ion Ghica, nr. 3<sup>20</sup>. Pe lângă acestea, va fi nevoit să muncească până la bătrânețe:

„A fost inginer și a lucrat până la șaptezeci și nouă de ani, în 1956, la fabrică, nu într-un birou. La Scăeni, în ultimul timp, când am întrebat de el în hala cuptoarelor, muncitorii sticlari îmi răspundeau făcând semn cu bărbia ori cu degetul în sus. Crezusem că le place să glumească, să mă ia la bășcălie, ce căutam acolo. Așa, tata, cocoțat sus pe un cuptor, la câțiva centimetri de tavan: ajungeai la dânsul numai pe niște pasarele și o mulțime de scărițe metalice, perpendiculare, așa cum sunt pe vapoare. Tata: dacă inginerul nu-i în stare să înlocuiască pe oricare dintre lucrătorii săi și să-i facă treaba măcar la fel de bine, e pierdut”<sup>21</sup>.

Însă, din toată această muncă asiduă, regimul comunist i-a recunoscut doar jumătate. Informația reiese din nota dată de informatorul „Jean Draga”, în urma unei vizite la N. Steinhardt: „Tatăl său a fost inginer și are o pensie de 600 lei lunar. Spune că la evaluarea pensiei i-au fost calculați numai 25 de ani de serviciu din 50 (25 pe care i-a servit sub liberali nu sunt luați în considerare)”<sup>22</sup>. După aceste momente dificile, au urmat altele și mai dificile. Poate cel mai dificil dintre ele a fost arestarea, de către Securitate, a celei mai apropiate persoane, arestarea sprijinului său, a fiului său Nicu-Aureliu Steinhardt. Cu toate acestea, el nu s-a lăsat influențat, copleșit de situație, ci contrar firescului, profită de ea pentru a-i transmite fiului său puternice învățăminte morale și nădejdea reîntâlnirii<sup>23</sup>. Această perioadă, dificilă, de singurătate va fi alinată, într-o mică măsură, de ajutorul primit din partea rudelor<sup>24</sup>.

Nădejdea de a-l revedea pe fiul său i-au oferit tăria de a trece peste orice și de a-și duce la bun sfârșit promisiunea. Astfel, în 1964, când N. Steinhardt este eliberat din închisoare, îl reîntâlnește pe tatăl său, care avea 87 de ani, veșnic demn și plin de umor, după cum reiese din următoarea mărturisire:

„Pe tata îl regăsesc în stradă, aproape de casă. Îl sprijină vărul care a venit să-l scoată la plimbare și la frizer. E mic, necrezut de mic, mult gârbovit și face pași mărunței, dar umblă fără teamă și ochii-i sunt vioi. Îl iau de brațul drept fără să mă fi observat și când întoarce capul îi cer să nu plângă.

– Să plâng? zice. Ce-s prost? Ia spune, tu ai mâncat ceva astăzi?”<sup>25</sup>.

<sup>20</sup> George ARDELEANU, *N. Steinhardt și paradoxurile libertății*, pp. 23-24.

<sup>21</sup> N. STEINHARDT, *Jurnalul fericirii*, p. 103.

<sup>22</sup> ACNSAS, fond informativ, Dosar nr. 207, vol. 4, fila 126.

<sup>23</sup> „Ți-am spus să nu mă lași să mor ca un câine? Ei bine, dacă-i vorba așa, n-am să mor deloc. Te aștept” - cf. N. STEINHARDT, *Jurnalul fericirii*, p. 73.

<sup>24</sup> George ARDELEANU, *N. Steinhardt și paradoxurile libertății*, p. 27.

<sup>25</sup> N. STEINHARDT, *Jurnalul fericirii*, p. 180.

Timpul de după eliberarea lui N. Steinhardt din închisoarea comunistă va fi definit de o frumoasă relație tată-fiu, o legătură demnă de povestit din generație în generație, demnă de luat drept model de către oricine, oricând. Bătrânul Steinhardt își va petrece următorii ani în liniște, va învăța engleză de la fiul său, va fi urmărit de Securitate alături de el, se va bucura de iubirea, de grija și de pietatea filială<sup>26</sup>. Va rămâne același „foarte mic pensionar, câteva amintiri, câțiva prieteni, câteva decorațiuni ascunse într-o cutiuță, un singur fiu”<sup>27</sup>. Oscar-Saia Steinhardt s-a stins în 1967, la vârsta de 90 de ani, lăsându-i lui N. Steinhardt o moștenire deosebită și anume, trăsăturile unui caracter aparte<sup>28</sup>.

Așadar, vedem în Oscar-Saia Steinhardt un om harnic, conștiincios, muncitor, inovator, dornic de a cunoaște lucruri noi, chiar fiind înaintat în vârstă, vedem un tată iubitor, grijuliu, dârz, hazliu care, indiferent de bucuriile sau necazurile pe care le-a trăit, și-a arătat mereu dragostea față de poporul român.

### CARACTERUL UNUI EVREU CU FRÂNTURI DE CHIP EVANGHELIC

Personalitate atât de complexă, de marcantă, de deosebită precum cea a lui N. Steinhardt, s-a format cu siguranță datorită mai multor elemente. Unul dintre ele, de o importanță majoră, au fost învățămintele, modelele, exemplele, sfaturile, îndemnurile primite în sânul familiei, cu precădere de la tatăl său, Oscar-Saia. Amintim în acest sens două locuri în care este evidențiată implicarea tatălui în formarea fiului:

„Am vorbit cu tata. Tata m-a încurajat spunându-mi că se prea poate să nu pățesc nimic, dar că se cuvine să examinăm toate eventualitățile. Ne sfătuim și eu ajung în sinea mea la superstițioasa concluzie că, dacă nu sunt arestat până la sfârșitul anului, înseamnă că am scăpat”<sup>29</sup>.

„Tot tata, săracu, după ce i-am spus că m-am botezat: Numai să fi fost sincer, și să-ți dau un sfat: nu-ți băga în cap că acum s-a zis, Dumnezeu o să se ocupe numai de tine. Nu uita că mai sunt vreo trei miliarde”<sup>30</sup>.

Astfel, ne vom îndrepta atenția în cele ce urmează, atât cât ne vor permite sursele biografice, asupra caracterului care l-a format de-a lungul timpului pe viitorul Monah Nicolae Delarohia.

Încă de dinainte de a-și întemeia o familie, Oscar-Saia Steinhardt va manifesta o atitudine de apropiere față de poporul român. Primul gest care marchează acest fapt este întoarcerea sa în țară, în ciuda tuturor oportunităților din străinătate favorabile unui trai mult mai bun. Aproximarea, chiar identificarea<sup>31</sup> cu acest neam se va vădi mai

<sup>26</sup> George ARDELEANU, *N. Steinhardt și paradoxurile libertății*, pp. 28-29.

<sup>27</sup> N. STEINHARDT, *Jurnalul fericirii*, p. 104.

<sup>28</sup> George ARDELEANU, *N. Steinhardt și paradoxurile libertății*, p. 30.

<sup>29</sup> N. STEINHARDT, *Jurnalul fericirii*, p. 97.

<sup>30</sup> N. STEINHARDT, *Jurnalul fericirii*, p. 448.

<sup>31</sup> George ARDELEANU, *N. Steinhardt și paradoxurile libertății*, p. 29.

clar în timpul Primului Război Mondial, atunci când își va arăta dedicarea, devotamentul, îndârjirea și curajul, luptându-se pentru poporul român<sup>32</sup>. Cu toate că a avut de suferit mult din pricina acestui popor, el l-a iubit neconținut<sup>33</sup>. Dovadă stau atât hotărârea cu care apăra țara de critici: „să nu mai aud nici un cuvânt împotriva țării [...]”<sup>34</sup>, cât și îngrijorarea față de viitorul acesteia:

„La 30 August stăteam și eu pe marginea trotuarului și priveam tancurile. Jur că nu râdeam, nu salutam, nu aplaudam, nu exclamam; stăteam și priveam pur și simplu, uite-așa. Mă simt deodată strâns de braț și blagoslovit cu un DOBITOCULE pronunțat deslușit și apăsător. – Stai și te uiți, tâmpitule, stați și vă uitați cu toții și nu știți ce vă așteaptă, uite-i cum râd, or să plângă lacrimi amare, și tu la fel...”<sup>35</sup>.

Pe lângă această vocație a asimilării și identificării, Oscar-Saia Steinhardt era un spirit inovator, o figură care știa să combine rigoarea și spiritul autoritar cu amabilitatea. N. Steinhardt îl va descrie ca fiind „un amestec de Regulus și Cambronne”<sup>36</sup>. Această atitudine îi va aduce simpatia și aprecierea angajaților pe care îi avea în grijă<sup>37</sup>. Caracterul său deosebit iese în evidență odată cu citarea primită de fiul său Nicu-Aureliu, de a se prezenta la Securitate pentru a fi martor al acuzării în procesul Noica-Pillat. În asemenea momente, fiul este susținut de către tată prin calitățile sale „senatoriale”, cavalereste, boierești, specifice unui gentleman<sup>38</sup>. Deși N. Steinhardt se aștepta să fie arestat, asemenea prietenilor săi, momentul se prelungește până în data de 31 decembrie 1959, iar bunul său tată, purtându-se „boierește”, îl va proteja de aflarea prematură a veștii, oferindu-i o noapte liniștită:

<sup>32</sup> Pentru toate acestea va fi răsplătit primind un certificat de cetățenie în care se menționează următoarele: „se certifică de noi că d-sa nu s-a bucurat niciodată de protecțiune străină și că este supus român” - Certificat nr. 67873/6 iulie 1913, (Arhivele Mănăstirii Rohia).

<sup>33</sup> Părintele Nicolae Steinhardt amintește următoarele: „Eu îl știu de pe vremea când se întorcea seara în Pantelimon pe scara trăsorii – marțial; când în timpul mișcărilor din 1919 a circulat prin atelierele fabricii în uniformă și cu sabia scoasă din teacă” - N. STEINHARDT, *Jurnalul fericirii*, p. 70.

<sup>34</sup> N. STEINHARDT, *Primejdia mărturisirii*, p. 168.

<sup>35</sup> Prin aceste afirmații Oscar Steinhardt anticipează perioada dificilă prin care va trece țara, dând dovadă de o intuiție deosebită. Tot din acest text reiese și asprimea acestuia, cel mai probabil determinată de seriozitatea și implicarea sa - N. STEINHARDT, *Jurnalul fericirii*, p. 249.

<sup>36</sup> N. STEINHARDT, *Jurnalul fericirii*, p. 114.

<sup>37</sup> George ARDELEANU, *N. Steinhardt și paradoxurile libertății*, p. 23.

<sup>38</sup> Părintele Nicolae Delarohia regăsește aceste calități la Mântuitorul Hristos: „Mai întâi stă la ușă și bate; e discret. Apoi că are încredere în oameni, nu-i bănuitor. Și încrederea e prima calitate a boierului și cavalerului [...] Fiului risipitor îi iese în cale (și încă departe fiind...). Iar ori de câte ori dă, dă din belșug, mai mult decât s-ar cuveni, boierește” - N. STEINHARDT, *Jurnalul fericirii*, pp. 196-197; iar în alt loc: „Ce rezultă de aici [...]? – mărinimia Domnului, cred, noblețea, boieria Lui, înfățișarea-I de cavaler, gentleman (zic englezii), gentilom (zic francezii) și mare aristocrat (în înțeles etimologic), de nobil (în sens sufletesc și spiritual). Cum altfel decât ca ale omului superior, mărinimos și cavaler, ca ale boierului (cu inima și mintea) pot fi considerate aceste însușiri certe, izbitoare, ale lui Iisus Hristos?” - vezi N. STEINHARDT, *Dăruind vei dobândi: cuvinte de credință*, (Seria de autor „N. Steinhardt”), ediție îngrijită, note, studiu introductiv și referințe critice de Ștefan Iloaie, repere biobibliografice de Virgil Bulat, indici de Macarie Motogna, Polirom, Editura Mănăstirii Rohia, Iași, Rohia, 2008, p. 339.

„Citația de convocare a venit în după-amiaza de treizeci, în timp ce nu eram acasă, fiind înmănată contra semnătură tatălui meu. Care însă nu mi-a arătat-o când m-am înapoiat, destul de târziu, spre a nu-mi tulbura somnul de noapte. (Și încerc pentru prima oară abia perceptibil încă și foarte vag, o prevestire, o premonițiune, o primă vădire a spiritului boieresc și generos pe care aveam să-l întâlnesc des și amplu în detenție: deocamdată nu-i decât un gen de imagine subliminală, un licăr, un tremur ușor, dar gestul părintelui meu – căruia nu-i va fi fost ușor să tacă și să se poarte de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic – îmi pune un nod de înduioșare în gâtlee)<sup>39</sup>.

Tot din sfera calităților „boierești” fac parte și îndemnurile date fiului său în acele momente dificile. Oscar îl îndeamnă să meargă direct cu valiza la sediul Securității, având certitudinea că va fi arestat, iar în momentul întoarcerii, primind trei zile de gândire, îl ceartă cu fermitate:

„După ce i-am povestit cum s-au petrecut lucrurile, mi-a vorbit:

– Ce-ai mai venit acasă nenorocitul? Le-ai dat impresia că șovăi? Că poate să încapă și posibilitatea să-ți trădezi prietenii. În afaceri, când spui lăsați-mă să mă gândesc înseamnă că ai și acceptat. Pentru nimic în lume să nu primești a fi martor al acuzării. Hai du-te chiar acum [...].

E adevărat, zice tata, că vei avea zile foarte grele. Dar nopțile le vei avea liniștite (trebuie să repet ce mi-a spus, trebuie; de nu, m-ar bate Dumnezeu) – vei dormi bine. Pe când dacă accepți să fii martor al acuzării vei avea, ce-i drept, zile destul de bune, dar nopțile vor fi îngrozitoare. N-o să mai poți închide un ochi. O să trebuiască să trăiești numai cu somnifere și calmante; abrutizat și moșăind toată ziua, iar noaptea chinuitor de treaz. O să te perpelești, ca un nebun. Caută-ți de treabă. Hai, nu mai ezita. Trebuie să faci închisoare. De altfel, chiar dacă apari acum martor al acuzării, nu fi prost, după șase luni, tot te ia. E sigur<sup>40</sup>.

Prin aceasta se vedește curajul, demnitatea, calmul, luciditatea<sup>41</sup>, realismul și cunoașterea strategiilor adversarului<sup>42</sup>. Tot din textul de mai sus reiese amprenta pusă de Oscar Steinhardt pe loialitate. Un adevărat cavaler nu acceptă nici măcar ideea trădării prietenilor, pentru câteva clipe de liniște aparentă. Jertfă pentru cei apropiați, pentru cei pe care îi iubești, indiferent de suferințele și greutățile care vor urma. Acesta este gândul și sfatul predominant al lui Oscar-Saia Steinhardt.

<sup>39</sup> N. STEINHARDT, *Jurnalul fericirii*, p. 104.

<sup>40</sup> N. STEINHARDT, *Jurnalul fericirii*, pp. 70-72.

<sup>41</sup> Unele surse biografice precizează că seninătatea și calmul, pe care le-a manifestat Oscar-Saia Steinhardt în timpul procesului și a detenției fiului său, au fost doar o chestiune de regie, el cerând de mai multe ori eliberarea lui. În acest sens a se consulta: ACNSAS, Arhiva Ministerului Justiției, Direcția investigații, Dosar nr. 118988, vol. 10, ff. 124-125 și STELIAN TĂNASE, *Anatomia mistificării*, pp. 382-391.

<sup>42</sup> George ARDELEANU, *N. Steinhardt și paradoxurile libertății*, p. 25.

Așadar, Oscar-Saia Steinhardt însumează și transmite mai departe fiului său calități exemplare: iubirea față de poporul român, grija față de țară, dragostea și atenția față de aproapele, amabilitatea, umorul<sup>43</sup> etc.

## CONCLUZII

Oscar-Saia Steinhardt este un model deosebit. Un evreu provenit dintr-o familie cu tradiție, care după o splendidă pregătire profesională peste granițele țării, își pune viața în slujba aproapelui și a familiei. El își manifestă respectul și dragostea față de poporul român, în mijlocul căruia a crescut și, deși o parte din evenimentele vieții lui au fost grele, a făcut tot posibilul ca fiul său să primească o educație bună, din toate punctele de vedere, atât intelectual, cât și moral.

Caracterul lui Oscar Steinhardt iese în evidență inclusiv prin jertfa față de poporul român, afirmându-și apartenența la acesta. În ceea ce privește atitudinea acestuia față de fiul său, Nicu Aureliu, aceasta se remarcă prin: dragoste, rigoare, autoritate, amabilitate, demnitate, sfătuirea curajoasă și îndrăzneță, toate însumate într-o „boierie hristică” dovedită mai târziu de însuși monahul Nicolae Delarohia.